

ΤΟ ΠΟΙΗΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ Κ. Π. ΚΑΒΑΦΗ
THE POETICAL WORK OF C. P. CAVAFY
L'OPERA POETICA DI C. P. KAVAFIS

Τὰ Ποιήματα τοῦ Κ. Π. Καβάφη (Ἰαλεξάνδρεια 1863-1933) εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ κορυφαῖα βιβλία στὴν ἱστορία τῆς παγκόσμιας λογοτεχνίας καί, ἴσως, ἕνα ἀπὸ τὰ πλέον γνωστὰ καὶ περισσότερο μεταφρασμένα. Πρωτοεκδόθηκαν στὴ γενέτειρα τοῦ ποιητῆ τὸ 1935 ἀπὸ τὴν Ἰαλεξανδρινὴ Τέχνη μὲ ἐπιμέλεια τῆς Ρίκας Σεγκοπούλου.

Ἀκολούθησαν ἡ δίτομη ἔκδοση τοῦ Ἰκαροῦ μὲ ἐπιμέλεια τοῦ Γ. Π. Σαββίδη (1963) καὶ ἡ ἐπίσης δίτομη ἔκδοση πάλι τοῦ Ἰκαροῦ (1991) μὲ νέα ἐπιμέλεια καὶ πληροφοριακὰ στοιχεῖα τοῦ Γ. Π. Σαββίδη.

Ἡ μεταθανάτια ἔκδοση τῶν Ποιημάτων τοῦ Καβάφη περιλαμβάνει τὰ 154 ἀναγνωρισμένα ποιήματα τοῦ ποιητῆ. Αὐτὰ εἶναι τὰ 153 ποῦ ὁ ἴδιος εἶχε προλάβει νὰ δημοσιεύσει, ἐν ὄσῳ ζοῦσε, καὶ δὲν τὰ εἶχε ἀποκηρύξει μέχρι τὸ τέλος τῆς ζωῆς του, καὶ μαζί μ' αὐτὰ τὸ τελευταῖο τὸ τελευταῖο ποίημα «Εἰς τὰ περίχωρα τῆς Ἀντιοχείας», τοῦ ὁποῖου ματαίωσε τὴ δημοσίευσή του ὁ ἐπελθὼν θάνατος.

Ὁ Κ. Π. Καβάφης δὲν ἐξέδωσε καμία σλλογή. Τύπωνε μόνο μεμονωμένα ποιήματά του σὲ «τεύχη», τὰ ὁποῖα διένεμε σὲ λιγοστοὺς φίλους. Στὴ θεματογραφία του περιλαμβάνονται ὁ ἔρωτας, ἡ φιλοσοφία, ἡ ἱστορία καὶ ἡ πολιτική. Τὰ ποιήματά του, δηλαδή, κατατάσσονται ἀπὸ τοὺς μελετητές του, σὲ προσωπικῆς φύσεως ἠδονικὰ καὶ αἰσθησιακά, σὲ διδακτικὰ ὑπὸ τὴν ἐπήρεια φιλοσοφικῶν ἀναφορῶν, σὲ ἱστορικὰ μὲ ἥρωες δραματικὰ πρόσωπα τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ψευδοἱστορίας καὶ τέλος, σὲ ἀκραιφνῶς πολιτικά, σύμφωνα μὲ τὴν ἀρχαιοελληνικὴ ἔννοια τῆς λέξης. Κατὰ τὸ πλεῖστον, ὅμως, τὰ ποιήματα τοῦ Καβάφη ἀναφέρονται στὴν ἴδια τὴν τέχνη τῆς ποιήσεως καὶ τὴν καθ' αὐτὴ ἀνθρώπινη ὕπαρξη, ποῦ βρίσκεται πάντα σὲ καθοδικὴ πτώση. Γι' αὐτὸ καὶ ἔχει ἐπιλέξει τὴν Ἑλληνιστικὴ περίοδο τῆς Ἰστορίας γιὰ νὰ τοποθετήσῃ τὶς ποιητικὲς του δράσεις. Πρόκειται, ἄλλοστε, γιὰ μιὰ ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποῖα χρίστηκαν πολλές μεγαλεπήβουλες αὐτοκρατορίες πέριξ τοῦ πρωταγωνιστικοῦ, τότε, γεωγραφικοῦ χώρου τῆς Ἰαλεξάνδρειας, γιὰ νὰ καταρρεύσουν στὴν συνέχεια ἢ μία μετὰ τὴν ἄλλη.

Αὐτά, λοιπόν, τὰ ποιήματα τῆς διαρκοῦς πτώσεως, ποῦ χαρακτηρίζουν πολλαπλῶς τὴν ἀνθρώπινη ὕπαρξη, τόσο ἀπὸ φαινομενολογικὴ συγκυρία τῶν ἀσταθμῆτων παραγόντων, ὅσο καὶ ἀπὸ ἀκραίες συμπεριφορὲς συγκεκριμένων περιπτώσεων, ἀποδίδονται ἀπὸ τὸν Καβάφη μὲ καταπληκτικὴ ἐπινοητικότητος, φθάνοντας στὰ ἔσχατα ὅρια τῆς λιτότητας καὶ τῆς ἀπλότητας. Μὲ ἀξεπέραστο τὸ Καβαφικὸ ὕφος, ποῦ ἀναγνωρίζεται ἐπιβλητικὰ ἤρεμο ἕως ἀπρόσιτο, τὰ 154 ποιήματα ἔχουν καθιερωθεῖ μὲ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου ὡς

ἀκριβὸς κτῆμα τῆς παγκόσμιας ποίησης. Πολλὰ ἀπὸ τὰ ποιήματα αὐτά, ὅπως ἡ «Πόλις», «Περιμένοντας τοὺς βαρβάρους», «Ἐπολείπειν ὁ Θεὸς Ἀντώνιον» κ. ἄ. ἔχουν ἀναγορευθεῖ ὡς ὀρόσημα στὴ διαδρομὴ τῆς δύσκολης ποιητικῆς τέχνης, καθὼς μὲ τὸν εὐφυῆ συμβολισμό τους μιλοῦν στὶς καρδιές ὅλων τῶν ἀνθρώπων ἀπανταχοῦ τῆς γῆς.

Ἐχοντας κατακτήσει ὁ Καυβάφης τὸν προσήκοντα ρεαλισμὸ τῆς ποίτικῆς ἀφήγησης καὶ ἀφήνοντας, ταυτοχρόνως, νὰ ἀκούγονται εὐκρινῶς οἱ ἀπόηχοι τοῦ ρομαντισμοῦ καὶ τοῦ συμβολισμοῦ, κατορθώνει σήμερα νὰ γίνεται ἀποδεκτὸς ὡς μοντέρνος καὶ μεταμοντέρνος μαζί, ἀφοῦ μὲ τὸν πλέον ἔγκυρο καὶ ἀγωνιακὸ τρόπο κατορθώνει νὰ δοκιμάζει τὶς πιὸ μύχιες πεποιθήσεις μας. Ἡ Καβαφικὴ ἀμφισβήτηση θέτει σὲ δοκιμασία ὅλες τὶς καμπύλες τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἠθικῆς μας, χωρὶς ποτέ, ὅμως, νὰ μᾶς κάνει νὰ ὀπισθοχωροῦμε. Τούναντίον, ἡ ποίησή του εἶναι ἐξόχως ἐλκυστικὴ, πὸν μᾶς τραβάει τόσο βαθιά μέσα στὰ μυστήριά της, ὥστε μᾶς κάνει ἀνεπιστρεπτὶ θαυμαστὸς καὶ θιασῶτες τοῦ μεγαλείου της.

ΗΛΙΑΣ ΚΕΦΑΛΑΣ

ΕΥΘΥΝΗ, 438, Ἰούνιος 2008, σσ.311-312